

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИКИ ТРАНСПОРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Гапчак Т.Г.

Вінницький національний аграрний університет

Досліджується місце та роль транспорту в забезпеченні логістичних технологій, вирішуються основні питання логістики транспортування. Запропоновано основні заходи по зниженню транспортно-логістичних витрат.

Роль і значення транспорту закріплено статтею 1 Закону України „Про транспорт”[1], в якій визначається, що транспорт є однією з найважливіших галузей суспільного виробництва, яка покликана задовольнити потреби населення та суспільного виробництва в перевезеннях.

У визначенні ролі транспортного процесу в загальному процесі суспільного відтворення вагомий внесок зробили такі відомі дослідники як Крикавський Є. В., Чухрай Н. І., Лукінський В.С., Бережний В.І. та інші.

Динаміка розширення ринку транспортно-логістичних послуг, що спостерігається останнім часом, відкриття нових логістичних терміналів, посилення суперництва між операторами сприяють зростанню потреби в комплексному вирішенні транспортно-логістичних завдань в цілях ефективнішого обслуговування клієнтів.

Метою даного дослідження є встановлення місця та ролі транспорту в забезпеченні логістичних технологій, а також вирішення таких основних питань логістики транспортування як:

- визначення основних задач транспортно-дистрибуційної мережі
- вибір виду транспорту
- вибір форми транспортування
- вибір перевізника
- напрями удосконалення транспортного забезпечення

Транспорт в економіці країни відіграє важливу самостійну роль саме як єдина національна транспортна система, що виконує перевізну роботу, доставляючи засоби виробництва на підприємства, бере участь в цехових, міжцехових перевезеннях і, нарешті, доставляючи готову продукцію до місця споживання. Велика роль транспорту і в мобілізаційних функціях при особливих умовах. Вантажні перевезення для логістики являють найбільший інтерес. Роль транспортування настільки велика, що коло питань, які стосуються цієї ключової комплексної логістичної активності, виділене у предмет вивчення спеціальної дисципліни – транспортної логістики [4]. Місце транспорту в забезпеченні логістики зображено на рис.1.

Транспорт у системі логістики відіграє двояку роль: по-перше, він присутній як складова частина або компонент у основних функціональних областях логістики (закупівельній, виробничій, розподільчій); по-друге, транспорт є однією із галузей економіки, у якій також розвивається підприємницька

діяльність: транспорт пропонує на ринку товарів і послуг свою продукцію - транспортні послуги, за які отримує доходи і має прибуток.

Рис.1 Місце підсистеми транспорту в забезпеченні логістики

Тенденція до збільшення внутрішнього попиту на товари народного споживання також сприяє зростанню внутрішньо міських, міжміських і міжнародних вантажоперевезень, що у свою чергу сприяє підвищенню інтенсивності контейнерних перевезень імпорتنих і вітчизняних вантажів.

Зростання імпорту товарів в Україну сприяє підвищенню якості транспортно-логістичних послуг, що надаються, повідомляє компанія “РосБізнесКонсалтинг“. Це стимулює експансію світових 3PL-провайдерів і транспортно-логістичних компаній на український ринку, що в останні три роки привело до помітного загострення конкуренції між національними і міжнародними операторами ТЛП.

До основних задач транспортно-дистрибуційної мережі можна віднести наступні:

- ефективний вибір оптимального вантажоперевізника. З появою нових видів ТЛП, логістичних операторів, посиленням конкуренції транспортні послуги стають різноманітнішими і комплексними. Тарифікація і інші умови надання послуг варіюють від оператора до оператора, таким чином, вибір оптимального перевізника є задачею мінімізації вартості вантажоперевезення;
- вибір оптимальних маршрутів перевезення продуктів. Тут необхідно врахувати, наприклад, такі чинники, як тоннаж транспорту, рівень середньої швидкості на автодорогах;
- ефективне групування вантажів з урахуванням порядку їх розвантаження;
- розділення вантажів на небезпечні і безпечні;
- використання мінімального числа транспортних засобів для перевезення вантажів;
- ефективне використання об'єму і вантажопідйомності транспортних

засобів.

Зупинимося детальніше на деяких питаннях логістики транспортування. До чинників, які впливають на рішення щодо вибору власного чи найманого транспорту відносять наступні:

- інвестування в обладнання, що включає вартість втрачених можливостей, ризик фізичних втрат і зношення майна;
- прямі експлуатаційні витрати на водіїв, обслуговування та пального;
- податки за використання доріг та оплата реєстрації;
- інвестування у приміщення та витрати на їх технічне обслуговування, зберігання обладнання і пального;
- витрати на працюючий персонал для відправки, обслуговування та нагляду;
- адміністративні витрати. [2]

Основою вибору виду транспорту, оптимального для конкретного перевезення, служить інформація про характерні риси різних видів транспорту.

Кожний з видів транспорту має конкретні особливості з точки зору логістичного менеджменту, переваги і недоліки, які визначають можливості його використання в логістичній системі (табл.1). [4]

Доставка одним видом транспорту характерна для унімодального (одновидового) транспортування. Однак на практиці під час прийняття рішень про транспортування потрібно враховувати складні компроміси між різними видами транспорту, для чого використовують змішані - інтермодальні перевезення [4].

Інтермодальне транспортування - це перевезення двома або декількома різними способами. Мета інтермодального перевезення - одержати комбінацію переваг декількох окремих способів, уникаючи при цьому їхніх недоліків. Це дозволяє забезпечувати інтегровані транспортні послуги з найменшими витратами, наприклад, комбінуючи низькі витрати перевезення по воді із гнучкістю автомобільного транспорту або високу швидкість повітряного перевезення з витратами автомобільного транспорту.

При виборі перевізника також важливо звертати увагу на такі чинники як: транспортні витрати, час перевезення, надійність поставок, перевізні здатність, просторова доступність, безпека та захист товарів тощо.

Виділяють шість основних факторів, які впливають на вибір виду транспорту: час доставки, частота відправлень вантажу, надійність дотримання графіка доставки, здатність перевозити різні вантажі, здатність доставити вантаж у будь-яку точку території, вартість перевезення [4].

Вибираючи засіб доставки конкретного товару, відправники враховують до шести факторів одночасно. Так, якщо відправника цікавить швидкість, його основний вибір зосереджується на повітряному або автомобільному транспорті. Якщо його мета - мінімальні витрати, вибір обмежується водним і трубопровідним транспортом. Найбільше переваг пов'язано з використанням автомобільного транспорту, чим і пояснюється зростання його частки в обсязі перевезень. Однак остаточний висновок про варіант доставки вантажів ґрунтується на техніко-економічних розрахунках.

За даними міжнародних консалтингових компаній, що надають послуги по оптимізації транспортно-логістичних процесів, використання спеціалізованого програмного забезпечення допомагає знизити транспортні витрати на 15% - повідомляє Портал «Укрлогіст» [5]. Крім комп'ютерного моделювання, до головних методів маршрутизації перевезень відносять такі аналітичні методи як: метод північно-західного кута, симплекс-метод, метод потенціалів, сіткових метод, задача комівояжера та ін.

Отже, необхідність транспортного забезпечення підприємств є наслідком неможливості здійснення їх виробничо-комерційної діяльності без фізичного переміщення вантажів із одного місця в інше, а при реалізації товару – від підприємства–продавця до підприємства-покупця.

Доцільно виділити чотири напрями удосконалення транспортного забезпечення підприємств АПК:

1-й напрям:

- освоєння промисловістю новітніх транспортних та вантажно-розвантажувальних засобів;
- забезпечення транспортних підприємств та підрозділів транспортними та вантажно-розвантажувальними засобами за різними схемами (купівля, кредит, лізинг тощо);
- створення та модернізація ремонтно-обслуговуючої бази для технічного обслуговування, ремонту і зберігання рухомого складу.

2-й напрям:

- покращення шляхової мережі та її інфраструктури;
- оптимізацію розміщення вантажоутворюючих та вантажоприймаючих пунктів, їх потужностей тощо.

3-напрямок:

- розширене застосування нових технологій підготовки вантажів до транспортування;
- забезпечення контейнерами з метою підвищення транспортабельності вантажів.

4-й напрям:

- формування транспортно-логістичних систем аграрних підприємств;
- удосконалення економічних взаємин між учасниками логістичного процесу тощо.

В економіці регіонів транспорт є одним з визначальних елементів виробничо-комерційного процесу. Процес транспортування є однією з ключових логістичних функцій пов'язана з переміщенням продукції транспортним засобом за певною технологією в ланцюзі поставок і складається з логістичних операцій і функцій, включаючи експедирування, вантажопереробку, упакування, передачу прав і власності на вантаж, страхування ризиків, митні процедури тощо.

Підвищення транспортних витрат, неефективне використання транспортного парку, розширення дистрибуції в регіони і необхідність постійного моніторингу ефективності постачальників примушує транспортні підрозділи підприємств постійно вирішувати задачі, пов'язані з підвищенням

ефективності і керованості процесу транспортування.

В зв'язку з цим, пропонується ряд заходів по зниженню транспортно-логістичних витрат, а саме:

- оптимізація тари і упаковки, розміщення і кріплення вантажів;
- вибір оптимальних видів транспортних засобів;
- вибір оптимальних варіантів розміщення пунктів навантаження і вивантаження;
- вибір оптимальної навантажувально-розвантажувальної техніки і складського устаткування;
- застосування прогресивних складських технологій (кросс-докінг і ін.);
- вибір оптимальних логістичних схем, перевізників, експедиторів, логістичних провайдерів;
- оптимізація маршрутів і технології розвезення продукції кінцевим споживачам;
- підвищення рівня контролю за місцеположенням транспортних засобів за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Література

1. Закон України "Про транспорт" № 232/94-ВР від 10.11.94
2. Крикавський Є. В., Чухрай Н. І., Чернописька Н. В. Логістика: компендіум і практикум. Навчальний посібник. - К., Кондор, 2006 р. - 340с.
3. Лукинский В.С. Логистика автомобильного транспорта: Учеб. Пособие. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 368с.
4. Пономарьова Ю.В. Логістика: Навчальний посібник: Вид. 2-ге., перероб. та доп. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328с.
5. www.ukrlogist.com